

РЕЦЕНЗІЯ

доктора мистецтвознавства, доцента, завідувача кафедри теорії та історії музики Харківської державної академії культури **Коновалової І.Ю.** на дисертацію **Лю Веньшу «Камерно-вокальна творчість Володимира Рунчака: жанрово-стильові аспекти»**, подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності **025 Музичне мистецтво**

Актуальність теми дослідження. В контексті розвитку сучасної музикології набуває значення осягнення концептуальних засад композиторської творчості, вивчення її жанрово-стильових і формотворчих аспектів, які в реаліях сьогодення суттєво трансформуються. Саме цим важливим та недостатньо вивченим в мистецтвознавчій царині питанням присвячена дисертація Лю Веньшу, об'єктом якої є камерно-вокальний жанр музичної творчості відомого українського композитора, диригента, громадського діяча, пропагандиста сучасної музики В. Рунчака, а предметом – жанрово-стильові особливості камерно-вокальних творів митця, що виступають чинниками своєрідності авторського композиторського словника та демонструють новачітність художніх пошуків та інтонаційних ідей. Своєчасність дисертації підкреслюється тим, що камерно-вокальна сфера творчості В. Рунчака, відзначена оригінальністю, експериментуванням у тембровій сфері, і досі є мало вивченою у музикознавчому дискурсі.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, результатів і висновків дисертації досягнуто коректністю постановки та вирішення завдань наукового дослідження, чітким формулюванням мети, потужною науково-теоретичною та емпіричною базою, використанням значного комплексу загальнонаукових підходів та методів наукового знання, доцільне поєднання котрих уможливило вивчити предмет дослідження й розкрити сутність жанрово-стильових інновацій у сфері камерно-вокальної творчості В. Рунчака.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому: вперше камерно-вокальна творчість сучасного українського композитора В. Рунчака стала предметом спеціального теоретичного дослідження та набула концептуалізації. Здійснено систематизацію творів В. Рунчака в камерно-вокальній сфері та розкрито особливості їх жанрово-стильової атрибуції та композиційної організації. Увага авторки сконцентрована на найпоказовіших камерно-вокальних творах з точки зору їх художнього значення для творчості українського композитора, та сучасної української музики загалом. З цієї позиції, матеріалом музикознавчої аналітики постали: «Requiem» на латинські канонічні тексти для 9-ти виконавців (сопрано, тенора, флейти, кларнета, фортепіано, двох скрипок, альту, віолончелі); Фольк-концерт №1 «Голсіння і співаночки» на народні тексти для 9-ти виконавців (сопрано, тенора, флейти, кларнета, фортепіано, двох скрипок, альту, віолончелі); твір «Homo Ludens IV (Homo Orans)» на англійські канонічні тексти для сопрано та магнітофонної плівки; «Чумацька пісня» на українські народні тексти для баритону та фортепіано.

Здійснений аналіз дозволив розкрити світоглядні, образно-тематичні і жанрові пріоритети камерно-вокальної творчості В. Рунчака та виявити унікальність його творчого методу в контексті сучасної української музики.

Позитивним моментом роботи є закладений в ній потенціал для подальших наукових розвідок української камерно-вокальної музики, зокрема в аспекті розкриття характеру сучасного утілення в ній фольклорного начала та духовно-релігійної тематики.

Практичне значення дослідження. Наукові положення і висновки презентованого дослідження є підґрунтям для подальшого осягнення науково-теоретичних та науково-методичних питань, пов'язаних з розробкою концептуального поля сучасної української камерно-вокальної музики. Результати запропонованого дослідження можуть бути використані в музично-критичній та музично-педагогічній сфері, зокрема у лекційних курсах мистецьких ЗВО: «Історія вокального мистецтва», «Історія української музики», а також практикумах: «Аналіз музичних творів» тощо.

Повнота викладеного матеріалу дисертації в наукових публікаціях Аналіз наявних публікацій здобувачки, зарахованих за темою дисертації, підтверджує, що вони висвітлюють основні концептуальні положення, результати та висновки представленої дисертаційної роботи.

Слід позитивно оцінити виклад основних результатів дослідження, які відображено у 8 одноосібних публікаціях, серед яких – 4 наукові статті, надруковані у фахових наукових виданнях, затверджених МОН України та 4 публікації в інших наукових виданнях України та збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій.

Структура та зміст дисертації, її завершеність, та відповідність встановленим кваліфікаційним вимогам щодо оформлення.

Структура дисертації віддзеркалює її зміст, обумовлена специфікою обраних об'єкту та предмету дослідження та складається з анотації, вступу, 3-х розділів, висновків до розділів, загальних висновків, а також списку використаних джерел та додатків. Представлена наукова розвідка характеризується логікою та послідовністю викладення основних положень та матеріалів, повнотою і ґрунтовністю висновків, відзначається чіткістю та аргументованістю суджень.

У вступі роботи обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації, наведено її зв'язок з науковими програмами та темами, визначено методологію, висвітлено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі «Камерно-вокальна творчість Володимира Рунчака як музикознавча проблема», що складається з 3-х підрозділів, з'ясовано стан розробленості проблеми у музикознавчій царині (п.1.1 – «Історіографія дослідження»), осягнуто творчу постать композитора В. Рунчака в контексті сучасної української музичної культури, з акцентом на висвітленні ідейно-світоглядних та образно-тематичних пріоритетів його композиторської творчості (п.1.2.) та здійснено огляд та систематизацію жанрових ознак камерно-вокальної творчості українського автора (п.1.3).

Результати аналізу виявили, що інтегративна методологія та когнітивні можливості підходів і методів наукового пізнання, застосованих під час наукової аналітики камерно-вокальної творчості В. Рунчака, сприяли усебічному і системному дослідженню предмету дисертації.

Проведений в роботі історіографічний аналіз уможливив висвітлити основні жанрові ареали творчого доробку В. Рунчака та окреслити вектори їх музикознавчого осягнення. Результати проведеного аналізу дозволили констатувати актуалізацію наукового вивчення камерно-вокальних опусів В. Рунчака як малодосліджених в музикознавчому дискурсі з точки зору визначення їх жанрово-стильової атрибуції та новаційності тембрового та композиційного вирішення.

У другому розділі «Специфіка перетворення фольклорного начала в камерно-вокальній творчості Володимира Рунчака» визначена на підставі аналізу творів «Голосіння і співаночки». Фольк-концерт №1 для сопрано, баритона та камерного ансамблю (п. 2.1.) та «Чумацька пісня» для баритона і фортепіано (п. 2.2.)

На основі здійсненого аналізу було визначено інтонаційно-образану і жанрово-стильову контрастність як умови індивідуалізації принципів композиційної організації в неофольклорних творах композитора та детермінанти апелювання до мікстових, синтетичних форм. Важливим чинником художньої цілісності «Голосіннь» в роботі зазначено інтонаційну єдність вокальних й інструментальних партій та зверненість переважно до алеаторно-імпровізаційного викладу сопранової партії.

В ході розкриття фольклористичного модусу у камерно-вокальних творах В. Рунчака підкреслено звернення композитора до стилізації етно-музичного звучання, що проявляється через наслідування і впровадження різних складових фольклорної стилістики (інтонаційно-ладових, метроритмічних).

Проведене дослідження уможливило розкрити стильову новаційність проаналізованих творів В. Рунчака, зазначити значущість застосування в них сонористичного викладу, алеаторних прийомів, колористичної гармонії, новітніх принципів фіксації музичного тексту та ін. сучасних композиторських технологій, з метою досягнення певних художніх задач, зокрема «отримання необхідних образно-емоційних станів і переживань відповідно до обраного жанрового архетипу та його концептуальних смислів в умовах сучасної мистецької парадигми».

У третьому розділі «Духовно-релігійна тематика та її художнє втілення в камерно-вокальних творах Володимира Рунчака» авторкою розкрито духовно-релігійний модус творчої самореалізації українського митця у камерно-вокальній царині. Наукова увага дослідниці сконцентрована на питаннях композиторської інтерпретації усталеного в європейській духовно-музичній традиції жанру реквієму та специфіці авторського тлумачення його структурно-семантичного інваріанту В. Рунчаком на прикладі твору «Requiem на латинські канонічні тексти для дев'яти виконавців» (п. 3.1). **Серед ключових напрямів** музикознавчого аналізу – розкриття композиційно-драматургічної специфіки твору та властивих йому

ознак камернізації жанру реквієму, які розкриваються на різних рівнях музично-авторського тексту.

Жанрово-стильовий аналіз камерно-вокального твору В. Рунчака з циклу «Homo ludens IV (Homo organs)» для сопрано й магнітофонної плівки, здійснений у розділі 3, надав можливості виявити низку оригінальних художньо-виражальних засобів, звуко ефектів, що збагачують вокальний простір творчості цікавими знахідками нетрадиційними фонічними рішеннями та виявляють експериментальні пошуки композитора у сфері звукообразності.

У загальних висновках підсумовано основні результати дослідження, які доводять, що поставлені мета та завдання дослідження були досягнуті та виконані в повному обсязі.

Список використаних джерел містить перелік ґрунтовних праць (226 позицій), які стали науково-теоретичною основою даного дослідження.

Презентовані додатки доповнюють зміст дисертації та висвітлюють передусім роль і значущість творчої постаті В. Рунчака в сучасній українській культурі. Усвідомленню специфіки композиторської інтерпретації структурно-семантичного інваріанту жанру реквієму у творчому доробку В. Рунчака є додаток Г «Композиційна структура Реквієму В. Рунчака у порівнянні з реквіємами інших композиторів».

Таким чином, дисертація Лю Веньшу «**Камерно-вокальна творчість Володимира Рунчака: жанрово-стильові аспекти**», подана на здобуття наукового ступеня доктор філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво, повністю відповідає вимогам МОН освіти щодо подібних кваліфікаційних праць, зокрема Наказу Міністерства науки і освіти України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (з наступними змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради, закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Звіт перевірки тексту дисертації на унікальність за допомогою антиплагіатної системи **StrikePlagiarism** засвідчив відсутність плагіату, а безпосереднє вивчення тексту пропонованого дослідження підтвердило відсутність порушень дисертанткою принципів академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Високо оцінюючи результати проведеного дисертаційного дослідження Лю Веньшу, варто задля об'єктивності висловити деякі зауваження та побажання:

1. Звертаючись до проблематики камерно-вокальної творчості В. Рунчака, поза увагою авторки дисертації залишилося висвітлення загальних тенденцій сучасного розвитку цієї жанрової сфери, з якими корелює музика українського композитора.

2. В деяких аналітичних нарисах роботи, присвячених розкриттю специфіки камерно-вокальної музики В. Рунчака, більш акцентована увага на інструментальній площині заявлених творів, проте вокально-інтонаційна складова розглянута дослідницею меншою мірою (підрозділ 3.1.)

Наведені зауваження та побажання мають дискусійний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Загальний висновок.

Дисертація Лю Веньшу «Камерно-вокальна творчість Володимира Рунчака: жанрово-стильові аспекти», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 025 Музичне мистецтво, є завершеною і самостійною науковою працею, що присвячена актуальній темі дослідження, висвітлює мало вивчені сучасною наукою питання буття української камерно-вокальної музики. Робота виконана на високому науково-теоретичному рівні, має наукову новизну та практичну значущість, містить низку нових, актуальних та достовірних наукових результатів, що засвідчують складність, систематичність та важливість дисертаційного дослідження для музичної сфери діяльності та сучасної музикології. На підставі вищезазначеного вважаю, що дисертація Лю Веньшу рекомендується до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді, а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 025 Музичне мистецтво.

Доктор мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри теорії та історії музики
Харківської державної академії культури

 Ірина КОНОВАЛОВА

